Europaparlamentet
2024-2029

ANTAGNA TEXTER

P10_TA(2026)0008

Begäran om ett yttrande från domstolen över huruvida det föreslagna partnerskapsavtalet mellan EU och Mercosur och interimsavtalet om handel är förenliga med fördragen

Europaparlamentets resolution av den 21 januari 2026 med en begäran om ett yttrande från domstolen över huruvida det planerade avtalet om partnerskap mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Sydamerikanska gemensamma marknaden, Republiken Argentina, Förbundsrepubliken Brasilien, Republiken Paraguay och Republiken Uruguay, å andra sidan, och det planerade interimsavtalet om handel mellan Europeiska unionen, å ena sidan, och Sydamerikanska gemensamma marknaden, Republiken Argentina, Förbundsrepubliken Brasilien, Republiken Paraguay och Republiken Uruguay, å andra sidan, är förenliga med fördragen (2026/2560(RSP))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

– med beaktande av det planerade avtalet om partnerskap mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Sydamerikanska gemensamma marknaden, Republiken Argentina, Förbundsrepubliken Brasilien, Republiken Paraguay och Republiken Uruguay, å andra sidan (12450/2025),

– med beaktande av det planerade interimsavtalet om handel mellan Europeiska unionen, å ena sidan, och Sydamerikanska gemensamma marknaden, Republiken Argentina, Förbundsrepubliken Brasilien, Republiken Paraguay och Republiken Uruguay, å andra sidan (12419/2025),

– med beaktande av förslaget till rådets beslut om ingående, på Europeiska unionens vägnar, av avtalet om partnerskap mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Sydamerikanska gemensamma marknaden, Republiken Argentina, Förbundsrepubliken Brasilien, Republiken Paraguay och Republiken Uruguay, å andra sidan (COM(2025)0357),

– med beaktande av förslaget till rådets beslut om ingående, på Europeiska unionens vägnar, av interimsavtalet om handel mellan Europeiska unionen, å ena sidan, och Sydamerikanska gemensamma marknaden, Republiken Argentina, Förbundsrepubliken Brasilien, Republiken Paraguay och Republiken Uruguay, å andra sidan (COM(2025)0339),

– med beaktande av utkastet till rådets beslut om ingående, på Europeiska unionens vägnar, av avtalet om partnerskap mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Sydamerikanska gemensamma marknaden, Republiken Argentina, Förbundsrepubliken Brasilien, Republiken Paraguay och Republiken Uruguay, å andra sidan (12443/2025),

– med beaktande av rådets beslut av den 9 januari 2026 om ingående och provisorisk tillämpning av interimsavtalet om handel mellan Europeiska unionen, å ena sidan, och Sydamerikanska gemensamma marknaden, Republiken Argentina, Förbundsrepubliken Brasilien, Republiken Paraguay och Republiken Uruguay, å andra sidan (12417/1/2025 REV 1),

– med beaktande av utkastet till rådets beslut om ingående, på Europeiska unionens vägnar, av interimsavtalet om handel mellan Europeiska unionen, å ena sidan, och Sydamerikanska gemensamma marknaden, Republiken Argentina, Förbundsrepubliken Brasilien, Republiken Paraguay och Republiken Uruguay, å andra sidan (12418/1/2025 REV 1),

– med beaktande av artiklarna 3.5, 4.3, 10.3, 13.2 och 21 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget),

– med beaktande av artikel 218 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), särskilt punkterna 2, 4, 5, 6, 8, 10 och 11,

– med beaktande av artiklarna 11, 168, 169, 171 och 191 i EUF-fördraget,

– med beaktande av artiklarna 35, 37 och 38 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (*stadgan*),

– med beaktande av rådets förhandlingsdirektiv från 1999 för avtalet mellan Europeiska unionen och de fyra grundande medlemmarna i Mercosur – Argentina, Brasilien, Paraguay och Uruguay (*förhandlingsdirektiven från 1999*),

– med beaktande av den principöverenskommelse mellan Europeiska unionen och Mercosurs fyra grundande medlemmar – Argentina, Brasilien, Paraguay och Uruguay – som förhandlades fram 2019 och dess nya och reviderade kapitel och protokoll och bilagor,

– med beaktande av Europeiska unionens domstols yttrande 1/17 av den 30 april 2019 över det övergripande avtalet om ekonomi och handel mellan Kanada, å ena sidan, och Europeiska unionen och dess medlemsstater, å andra sidan (Ceta) och domstolens yttrande 2/15 av den 16 maj 2017 över frihandelsavtalet mellan Europeiska unionen och Republiken Singapore,

– med beaktande av ramavtalet om förbindelser mellan Europaparlamentet och Europeiska kommissionen[1], särskilt punkterna 23–29 om internationella avtal,

– med beaktande av rådets slutsatser av den 22 maj 2018 om förhandlingar om och ingående av EU:s handelsavtal (*rådets slutsatser från 2018*), särskilt punkt 3,

– med beaktande av artikel 117.6 i arbetsordningen, och av följande skäl:

A. År 2019 offentliggjorde kommissionen den principöverenskommelse som sammanfattar förhandlingsresultaten av handelsdelen av associeringsavtalet mellan EU och Mercosur. I december 2024 meddelade kommissionen att den hade slutfört förhandlingarna om avtalet mellan EU och Mercosur. Den 3 september 2025 lade kommissionen fram avtalet mellan EU och Mercosur som två parallella rättsakter, nämligen partnerskapsavtalet mellan EU och Mercosur (EMPA) och ett interimsavtal om handel (ITA), och lade fram sina förslag för rådet om undertecknande och ingående av EMPA-avtalet. EMPA är ett blandat ramavtal som kräver enhälligt godkännande i rådet, parlamentets godkännande och ratificering av alla 27 medlemsstater innan det kan träda i kraft fullt ut. Interimsavtalet om handel (ITA) omfattar endast de bestämmelser som faller inom EU:s exklusiva befogenhet och kräver endast kvalificerad majoritet i rådet och parlamentets godkännande för att träda i kraft.

B. Det interregionala ramavtalet om samarbete från 1995, som ligger till grund för förhandlingsdirektiven från 1999, presenterades i ingressen som en förberedelse inför förhandlingarna om ett interregionalt associeringsavtal och syftade till att skapa förutsättningar för att skapa en interregional associering.

C. I förhandlingsdirektiven från 1999 godkändes förhandlingarna om ett associeringsavtal med Mercosurländerna, vilket således kräver enhällighet i rådet och ratificering av de nationella parlamenten. Varken ITA-avtalets tillämpningsområde eller dess konsekvenser för medlemsstaternas vetorätt kunde ha förutsetts när detta mandat utfärdades och godkändes. Rådet bekräftade sin ståndpunkt i sina slutsatser från 2018 och förklarade att det ”ankommer på rådet att

---

1 EUT L 304, 20.11.2010, s. 47, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2010/1120/oj.

besluta huruvida förhandlingar ska inledas på denna grund. Det ankommer likaledes på rådet att i varje enskilt fall besluta om uppdelning av handelsavtal. Beroende på innehåll bör associeringsavtal vara blandade. De som man för närvarande förhandlar om, t.ex. med Mexiko, Mercosur och Chile, kommer att fortsätta att vara blandade avtal.” Handelsavtalet mellan EU och Mercosur, om vilket en principöverenskommelse uppnåddes i juli 2019, hänvisar också till associeringsavtalet mellan EU och Mercosur. En avvikelse från förhandlingsdirektiven från 1999 och rådets slutsatser från 2018 skulle kunna anses vara oförenlig med unionsrätten.

D. De nationella parlamenten i olika medlemsstater har redan uttryckt sitt motstånd mot ratificeringen av avtalet mellan EU och Mercosur genom att anta resolutioner i detta avseende. Uppdelningen av avtalet mellan EU och Mercosur i två separata rättsakter, nämligen EMPA-avtalet och ITA-avtalet, kringgår de nationella parlamentens rätt att ratificera ITA-avtalet. Det är viktigt att säkerställa ett effektivt samråd med medborgarna, Europaparlamentet, nationella och regionala parlament, det civila samhället och andra berörda parter i varje skede av processen för att garantera demokratisk ansvarsskyldighet.

E. Genom kapitel 21 artikel 21.4 b och kapitel 1 artikel 1.3 k i ITA-avtalet införs en nyligen utformad ”ombalanseringsmekanism eller -klausul” som gör det möjligt för en part att begära ersättning om en åtgärd som tillämpas av den andra parten upphäver eller avsevärt försämrar en förmån som tillkommer parten enligt de berörda bestämmelserna på ett sätt som negativt påverkar handeln mellan parterna, oavsett om en sådan åtgärd strider mot bestämmelserna i detta avtal eller inte, om inte annat uttryckligen föreskrivs. Denna mekanism syftar till att kompensera för de ekonomiska konsekvenserna av en handelspartners lagstiftning eller praxis, även om dessa inte strider mot bestämmelserna i avtalet. I kapitel 21 i ITA-avtalet föreskrivs till exempel i artikel 21.20 och artikel 21.21 att en motåtgärd ska upphävas först när åtgärden i fråga har ”återkallats eller ändrats så att detta upphävande eller denna väsentliga försämring undanröjs”. Denna mekanism skulle kunna användas av Mercosurländerna för att pressa EU att avstå från att anta eller verkställa lagstiftning och andra åtgärder som rör klimat- och miljöskydd, livsmedelssäkerhet eller förbud mot vissa bekämpningsmedel.

F. Den brasilianska regeringens tolkning av ombalanseringsklausulens tidsmässiga tillämpningsområde skiljer sig från kommissionens tolkning, och Brasilien anser att den sträcker sig så långt tillbaka som till 2019.

G. Denna klausul är mer omfattande än de som finns i tidigare frihandelsavtal som ingåtts av EU och skiljer sig i omfattning och

innehåll från den klausul som fastställs i det allmänna tull- och handelsavtalet (Gatt) och i artikel 26.1 i WTO:s överenskommelse om tvistlösning. Ombalanseringsklausulen i Gatt har aldrig åberopats mot lagstiftning om hållbar utveckling, förmodligen för att sådan lagstiftning skulle omfattas av den allmänna undantagsklausulen i artikel XX i Gatt.

H. Möjligheten för Mercosurländerna att få kompensation för handelseffekterna av EU:s hållbarhetsåtgärder kan uppmuntra EU:s medlagstiftare att avstå från att anta sådana åtgärder och sätta press på kommissionen att dra tillbaka, ändra eller stoppa genomförandet av den nuvarande lagstiftningen. Mekanismen skulle särskilt kunna påverka lagstiftning som syftar till att bevara de rättigheter som skyddas av stadgan och de fördragsprinciper som ligger till grund för EU:s rättsordning.

I. Det finns betydande skillnader i lagstiftningen mellan EU och Mercosurländerna när det gäller livsmedelsproduktion och sanitära och veterinära standarder. Genom avtalet mellan EU och Mercosur reduceras granskning- och kontrollåtgärderna för jordbruksimport från Mercosur. Kapitel 6 i ITA-avtalet, om sanitära och fytosanitära åtgärder, omfattar flera åtgärder som försvagar befintliga kontrollmekanismer. Enligt artikel 6.12.2 i interimsavtalet är sanitära och fytosanitära åtgärder endast godtagbara om de är provisoriska och ses över ”inom rimlig tid”. Enligt unionsrätten är tillämpningen av försiktighetsprincipen inte villkorad av ett sådant krav.

J. Kapitel 18 i ITA-avtalet, om handel och hållbar utveckling, begränsar tillämpningen av försiktighetsprincipen, särskilt till situationer med ”risk för allvarlig miljöförstöring eller risk för hälsa och säkerhet på arbetsplatsen”. Dessa begränsningar kan leda till sänkta hälso-, konsument- och miljöskyddsnivåer i EU. Nuvarande EU-åtgärder som är tillåtna enligt EU:s försiktighetsprincip skulle kunna bestridas inför en skiljenämnd och skulle kunna motivera ersättningar.

1. Europaparlamentet uttrycker sin oro över att uppdelningen av avtalet mellan EU och Mercosur i ett partnerskapsavtal (EMPA) och ett interimsavtal om handel (ITA) kan vara oförenlig med artikel 218.2 och 218.4 i EUF-fördraget samt med principen om tilldelade befogenheter, principen om institutionell balans och principen om lojalt samarbete som fastställs i artikel 4.3 och artikel 13.2 i EU-fördraget. Parlamentet är bekymrat över att de förhandlingsriktlinjer som utfärdats av rådet kanske inte respekteras och att detta kan påverka omröstningsreglerna i rådet och hindra de nationella parlamenten från att få sitt legitima inflytande över avtalet.

2. Europaparlamentet är bekymrat över att den ombalanseringsmekanism som föreskrivs i avtalet mellan EU och

Mercosur åtminstone kan vara oförenlig med artiklarna 11, 168, 169 och 191 i EUF-fördraget och artiklarna 35, 37 och 38 i stadgan och kan hota EU:s förmåga att upprätthålla autonomin i EU:s rättsordning.

3. Europaparlamentet är bekymrat över att EMPA-avtalet och ITA-avtalet kan äventyra tillämpningen av försiktighetsprincipen, vilket skulle kunna leda till oförenlighet med åtminstone artiklarna 168, 169 och 191 i EUF-fördraget samt artiklarna 35, 37 och 38 i stadgan. Parlamentet är också oroat över att försiktighetsprincipen kan påverkas negativt av att en skiljenämnd ges befogenhet att bedöma EU:s tillämpning av försiktighetsprincipen.

4. Europaparlamentet beslutar att begära ett yttrande från domstolen, i enlighet med artikel 218.11 i EUF-fördraget, om det föreslagna avtalets förenlighet med fördragen och EU:s föreslagna ingående av EMPA-avtalet och ITA-avtalet, samt om det förfarande som följts för att nå fram till detta ingående.

5. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att skyndsamt vidta erforderliga åtgärder för att inhämta domstolens yttrande och att översända denna resolution för kännedom till rådet och kommissionen.